

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.
Ефективна економіка. 2026. № 4.
ISSN 2307-2105



Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.69>

УДК 657.372.1

Н. А. Пономарьова,

к. е. н., доцент, завідувач кафедри обліку, аудиту та оподаткування,

Хмельницький національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4076-246X>

О. С. Грицак,

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи, Національний лісотехнічний університет України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0571-7487>

Я. О. Остапенко,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної політики, маркетингу та бізнес-аналітики, Державний податковий університет,

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9386-2237>

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОРГАНІЗАЦІЮ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

N. Ponomarova,

*PhD in Economics, Associate Professor, Head of the Department of Accounting,
Audit and Taxation, Khmelnytskyi National University*

O. Hrytsak,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Accounting, Finance and Hospitality Management,
Ukrainian National Forestry University*

Ya. Ostapenko,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Economic Policy, Marketing, and Business Analytics,
State Tax University*

DIGITALIZATION OF TAX ADMINISTRATION AND ITS IMPACT ON THE ORGANIZATION OF ACCOUNTING

Діджиталізація податкового адміністрування в Україні вимагає докорінного переосмислення традиційної організації бухгалтерського обліку. Мета даного дослідження – виявити вплив цифрових податкових інструментів на архітектуру та методологію обліку. В дослідженні використано наступні методи: аналіз, синтез, абстрагування та системне моделювання. У статті доведено, що цифровізація податкового адміністрування трансформувала державний контроль із ретроспективного фіскального механізму в систему проактивного ризик-орієнтованого моніторингу в режимі реального часу. Виокремлено та деталізовано чотири ключові вектори впливу діджиталізації на організацію бухгалтерського обліку: технологічний (перехід до хмарних ERP-систем та обов'язкова безшовна API-інтеграція з сервісами ДПС), організаційно-методологічний (впровадження концепції безперервного обліку – Continuous Accounting), вектор трансформації документообігу (повний перехід на Paperless-формат із застосуванням кваліфікованих електронних підписів) та кадровий

(еволюція професійної ролі бухгалтера від реєстратора первинних даних до фінансового аналітика та ІТ-архітектора бізнес-процесів). На прикладі транзакційно-активних сфер діяльності, зокрема готельно-ресторанного бізнесу, продемонстровано критичну важливість миттєвої фіскалізації розрахункових операцій та інтеграції фронт-офісних систем із бухгалтерським бек-офісом для мінімізації комплаєнс-ризиків. Систематизовано основні переваги цифрової взаємодії (оптимізація транзакційних витрат, мінімізація рутинної праці, підвищення прозорості) та виклики (загрози кібербезпеці, значні фінансові інвестиції в ІТ-інфраструктуру, дефіцит висококваліфікованих кадрів), з якими стикається сучасний бізнес. встановлено, що ефективна та безпечна взаємодія підприємств із цифровими сервісами контролюючих органів вимагає глибокої модернізації внутрішньої системи бухгалтерського обліку. Доведено, що лише синергія новітніх інформаційних технологій, оновленої облікової політики та високого рівня кваліфікації фінансового персоналу здатна забезпечити стійкий розвиток підприємства в умовах розбудови цифрової економіки.

The digitalization of tax administration in Ukraine requires a fundamental rethinking of the traditional accounting organization. The purpose of this study is to identify the impact of digital tax tools on the architecture and methodology of accounting. The following methods were used in the study: analysis, synthesis, abstraction and system modeling. The article proves that the digitalization of tax administration has transformed state control from a retrospective fiscal mechanism into a system of proactive risk-oriented monitoring in real time. Four key vectors of the impact of digitalization on the organization of accounting are identified and detailed: technological (transition to cloud ERP systems and mandatory seamless API integration with DPS services), organizational and methodological (implementation of the concept of continuous accounting - Continuous Accounting), document flow transformation vector (complete

transition to Paperless format with the use of qualified electronic signatures) and personnel (evolution of the professional role of an accountant from a registrar of primary data to a financial analyst and IT architect of business processes). Using the example of transactional-active areas of activity, in particular the hotel and restaurant business, the critical importance of instant fiscalization of settlement operations and integration of front-office systems with the accounting back-office to minimize compliance risks is demonstrated. The main advantages of digital interaction (optimization of transaction costs, minimization of routine work, increased transparency) and challenges (cybersecurity threats, significant financial investments in IT infrastructure, shortage of highly qualified personnel) faced by modern business are systematized. It is established that effective and secure interaction of enterprises with digital services of regulatory authorities requires a deep modernization of the internal accounting system. It is proven that only the synergy of the latest information technologies, updated accounting policy and a high level of qualification of financial personnel can ensure sustainable development of the enterprise in the conditions of development of the digital economy.

Ключові слова: *діджиталізація податкового адміністрування, бюджетна система, податкові надходження, цифровізація обліку та фінансів, інформаційні технології, організація бухгалтерського обліку, облікова політика.*

Keywords: *digitalization of tax administration, budget system, tax revenues, digitalization of finances, information technologies, accounting organization, accounting policy.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах глобалізації цифрової економіки діджиталізація державних інституцій стає одним із кардинальних факторів трансформації бізнес-середовища. В Україні процес цифровізації

податкового адміністрування набув небачених масштабів: впровадження Електронного кабінету платника податків, системи електронного адміністрування ПДВ, програмних реєстраторів розрахункових операцій (ПРРО), автоматизованого моніторингу оцінки ризиків (СМКОР) та поступовий перехід до стандарту аудиторського файлу (SAF-T UA).

Такі трансформації з боку Державної податкової служби України (ДПСУ) корінним чином змінюють взаємовідносини між державою та бізнесом. Відповідно, це створює потужний зовнішній тиск на суб'єкти господарювання, змушуючи їх адаптувати власні інформаційні системи. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві трансформується з внутрішнього процесу відображення господарських операцій у високотехнологічну систему, яка в режимі реального часу (або наближеному до нього) має синхронізуватися з цифровими платформами контролюючих органів.

В умовах цифрового податкового контролю традиційні підходи до організації бухгалтерського обліку та документообігу втрачають свою ефективність. Виникає нагальна потреба у науковому переосмисленні облікових процесів, оновленні облікової політики, посиленні кібербезпеки та підвищенні кваліфікації бухгалтерського персоналу. Недостатня вивченість впливу новітніх інструментів податкового адміністрування на архітектуру бухгалтерського обліку підприємств робить цю тему своєчасною та практично значущою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Sidliar et al., [26] зауважують, що діджиталізація податкового адміністрування є важливим поступом для забезпечення прозорості та ефективного контролю за податковими операціями малого й середнього бізнесу. Вони наголошують, що трансфер цифрових технологій та розширення електронного обміну даними не лише посилює спроможність фіскальних органів, але й суттєво знижує адміністративне навантаження на підприємства (зокрема й у веденні обліку), що сприяє підвищенню довіри до державних інституцій. В статті М. Правдюк

[21] зауважено, що діджиталізація кардинально трансформує саму архітектуру обліку та оподаткування, перетворюючи їх із рутинної фіксації даних на високотехнологічну систему безперервного обміну інформацією з контролюючими органами. З огляду на це, авторка відзначає головний виклик для бізнесу в необхідності оперативної адаптації облікових політик і підвищенні цифрових компетенцій персоналу задля ефективної взаємодії в умовах новітнього податкового адміністрування. М. Кулинич та ін. [13] стверджують, що діджиталізація податкового адміністрування сприяє оптимізації та спрощенню облікових процесів підприємства, забезпечуючи прозору й оперативну взаємодію з контролюючими органами. Разом з тим, такі інноваційні зміни вимагають радикального перетворення професійних компетенцій бухгалтера, які мають еволюціонувати від звичайного реєстратора даних до аналітика, що вільно володіє сучасними інформаційними технологіями. В дослідженні Nai et al., [8] доведено, що діджиталізація податкового адміністрування суттєво покращує зовнішнє інформаційне середовище підприємств, достовірність бухгалтерської звітності. Цифровий податковий контроль виступає потужним каталізатором поліпшення управлінського компонента (Governance) в системі ESG, вимагаючи від бізнесу впровадження більш підзвітних, автоматизованих та стандартизованих облікових процесів. В. Дикань та ін. [5] зауважують, що успішна адаптація до нової системи податкового адміністрування залежить від швидкого впровадження сучасного ІТ-інструментарію, що дозволить обліковим службам привести до мінімуму фіскальні ризики та забезпечити швидко, прозору взаємодію з контролюючими органами.

На думку М. Нагірняк [16], в умовах діджиталізації податкового адміністрування традиційна модель обліку потребує модифікації в цілісну систему обліково-аналітичного забезпечення, здатну втілювати постійний управлінський контроль за податковими витратами. Автор доводить, що інтеграція сучасних цифрових інструментів дозволяє підприємствам автоматизувати формування податкових зобов'язань й оптимізувати

податкове навантаження та зменшити фіскальні ризики завдяки оперативному аналізу даних.

Л. Кононенко та О. Гай [11] акцентують на радикальній трансформації організаційних процесів та зміні методології бухгалтерського обліку на підприємствах під впливом інноваційних технологій Індустрії 4.0. Науковці доводять, що перехід до об'єднаних інтелектуальних систем є особливо необхідним для забезпечення безперервного та прозорого обміну даними, що дозволяє бізнесу ефективно адаптуватися до нових викликів цифрового податкового адміністрування. Дослідження Matchuk S. та ін. [15] доводить, що впровадження хмарних сервісів і автоматизації процесів є критично необхідним технологічним фундаментом для інтеграції системи бухгалтерського обліку підприємства із сучасними цифровими інструментами податкового адміністрування. Саме ці інновації дозволяють бізнесу успішно адаптуватися до вимог державного податкового контролю в режимі реального часу.

Дослідження Л. Літовка-Деменіної та ін. [14] розкриває роль інформаційних систем фронт-офісу (CRM, систем бронювання, POS-терміналів), які фактично є першоджерелом даних про доходи в готельно-ресторанному бізнесі. Будь-які маркетингові ініціативи, реалізовані через ці системи (програми лояльності, динамічне ціноутворення, онлайн-продажі), вимагають обов'язкової безшовної інтеграції з бухгалтерським бек-офісом та ПРРО для миттєвої фіскалізації чеків і коректного автоматизованого адміністрування податків (ПДВ, акцизу, туристичного збору). Впровадження штучного інтелекту, вважає І. Орлов [18], виступає найвищою формою діджиталізації та сприяє ефективній автоматизації обліково-податкових процесів й обробці великих масивів фінансової інформації. На думку автора, така досконала цифровізація утворює для підприємств нові загострені виклики: від необхідності гарантій конфіденційності даних до швидкої адаптації бухгалтерського персоналу та врахування неврегульованих правових норм у сфері використання новітніх технологій.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є всебічне дослідження сучасних тенденцій та інструментів діджиталізації податкового адміністрування в Україні, а також наукове обґрунтування їхнього трансформаційного впливу на методологію, організацію та практичне ведення бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах.

Інформаційною базою дослідження виступили фундаментальні положення сучасної економічної науки, нормативно-правові акти, зокрема Податковий кодекс України, а також офіційні документи Державної податкової служби України щодо трансферу інновацій в сфері цифровізації. Теоретичним базисом стали актуальні публікації вітчизняних та зарубіжних дослідників, які характеризують проблематику метаморфози архітектури та методології облікових систем в умовах розвитку глобальної цифрової економіки та зміни інституційного середовища.

Для досягнення поставленої мети та розв'язання поставлених завдань у дослідженні використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, серед яких основними є: аналіз, синтез, абстрагування та системне моделювання. Зокрема, методи аналізу та синтезу застосовано для огляду еволюції інструментів податкового адміністрування та деталізації головних чинників їх впливу на організацію бухгалтерського обліку; метод абстрагування використано з метою виділення ризиків, викликів та переваг цифрової синергії бізнесу з фіскальними органами; а системне моделювання – для розроблення структурованих практичних пропозицій для оновлення облікової політики та IT-інфраструктури підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобальна цифровізація фінансів значним чином впливає на зміну інституційного середовища суб'єктів господарювання. Діджиталізація податкового адміністрування стимулює впровадження інноваційних підходів в організації бухгалтерського обліку, змушуючи підприємства глибоко інтегрувати власні облікові системи з електронними сервісами контролюючих органів (наприклад, електронними кабінетами платників податків) [28]. Процес діджиталізації податкової сфери

в Україні еволюціонував від фрагментарного запровадження електронної звітності до створення комплексної екосистеми цифрового контролю. Сучасний етап характеризується інтеграцією різноманітних баз даних та застосуванням технологій Big Data для аналізу масивів інформації в режимі реального часу (табл. 1).

Таблиця 1. Інструментарій використання технологій Big Data для аналізу масивів інформації податкової сфери в режимі реального часу

Інструмент	Еволюція	Сучасний стан
Електронний кабінет платника податків (Е-кабінет)	Трансформація з базового інформаційного порталу для подання звітності.	Багатофункціональна платформа (доступ 24/7 до розрахунків, реєстрації накладних), мінімум фізичних контактів, корупційних ризиків та трансакційних витрат бізнесу.
Електронний документообіг (ЕДО) та адміністрування ПДВ	Револьюційний перехід (2015 р.) від паперових податкових накладних до обов'язкової реєстрації в ЄРПН.	Синхронізація СЕА ПДВ та СМКОР. Автоматизований алгоритм превентивно блокує «ризикові» документи, унеможливаючи формування фіктивного податкового кредиту.
Програмні реєстратори розрахункових операцій (ПРРО)	Відхід від монополії апаратних РРО до гнучких програмних рішень на базі API.	Фіскалізація В2С-сектору через будь-який гаджет. Забезпечує миттєву передачу даних на сервери ДПС та автоматизований контроль готівкового обігу.
Стандартний аудиторський файл (SAF-T UA)	Імплементація податкових стандартів ОЕСР в українське законодавство.	Інструмент е-аудиту (XML-файл з деталізацією всіх операцій та активів). Дозволяє автоматизувати перевірки, переклавши аналіз масивів даних на програмне забезпечення ДПСУ.

Джерело: сформовано на основі [Ошибка! Источник ссылки не найден., 22, 24, 30]

Роль цих інструментів полягає у зміщенні фокусу з ретроспективних перевірок на проактивний онлайн-моніторинг. Це гарантує стабільні податкові надходження, адже автоматизований крос-чекінг мінімізує можливості для ухилення від сплати податків, тим самим захищаючи доходи бюджету та зміцнюючи фінансову безпеку держави. Надійна бюджетна система в таких умовах безпосередньо залежить від безперебійного функціонування цих цифрових платформ [6]. Запровадження вищезазначених

інструментів значним чином трансформувало методологію податкового контролю в Україні.

Замість тривалих виїзних перевірок минулих періодів, податкові органи здійснюють безперервний камеральний моніторинг у режимі реального часу. Це дозволяє реагувати на податкові правопорушення в момент їх вчинення (наприклад, блокування податкової накладної). Цифрові інструменти акумулюють дані для автоматичного профілювання платників податків. Добросесний бізнес звільняється від адміністративного тиску та перевірок, тоді як увага контролерів фокусується виключно на суб'єктах із високим ступенем ризику. ДПСУ одержала можливість порівнювати дані з різних джерел: банківські транзакції, дані митниці, реєстри нерухомості, інформацію від іноземних податкових юрисдикцій (CRS) та дані ПРРО 27. Це мінімізує можливості для приховування доходів. Абсолютна цифровізація робить тіньові операції «видимими» для аналітичних систем. Використання електронного сліду (від імпорту/виробництва товару до його продажу кінцевому споживачу через ПРРО) ускладнює реалізацію контрабанди та необлікованої продукції.

Таким чином, сучасні цифрові інструменти модернізували податкове адміністрування з наказового фіскального механізму в аналітично-інформаційну систему. Для держави це означає підвищення прозорості та збільшення податкових надходжень, а для підприємств – неодмінну глибинну модернізацію внутрішніх систем бухгалтерського обліку для безперебійної інтеграції з державними цифровими сервісами.

Трансфер інноваційних інструментів контролю формує сильний зовнішній тиск, що модифікує бухгалтерський облік на рівні підприємства. Цей вплив розгортається за кількома основними напрямками: технологія, методологія, документи (рис. 1).

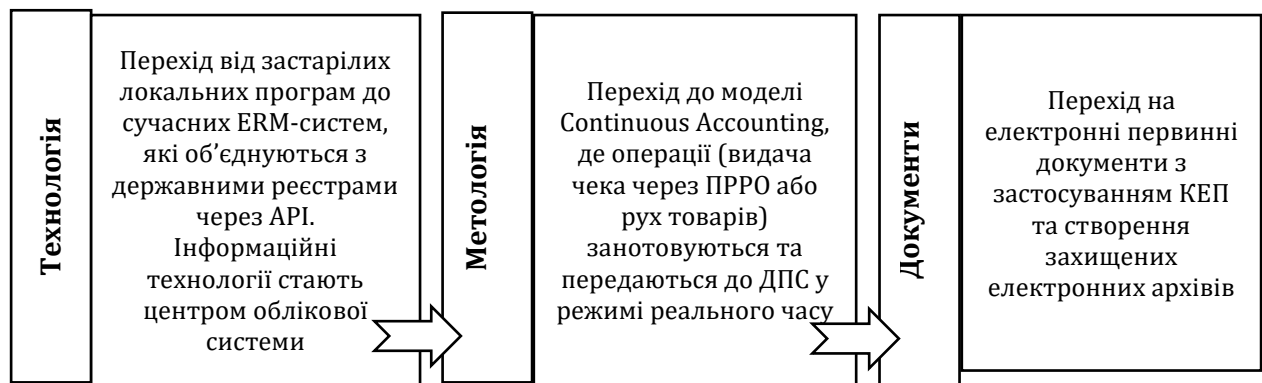


Рис. 1. Напрямки впливу діджиталізації податкового адміністрування на організацію обліку

Джерело: сформовано на основі [5, 6]

Сучасні вимоги ДПС змушують бізнес відмовлятися від ізольованих локальних бухгалтерських програм на користь комплексних ERP-систем (Enterprise Resource Planning) та хмарних технологій. Архітектура сучасного бухгалтерського обліку передбачає пряму інтеграцію (через API) з державними реєстрами, Електронним кабінетом платника та програмними РРО. Це дозволяє автоматизувати завантаження витягів, реєстрацію податкових накладних та перевірку статусів контрагентів без ручного втручання.

Впровадження стандартного аудиторського файлу вимагає налаштування так званого «мапінгу» - жорсткої прив'язки робочого плану рахунків підприємства та аналітичних довідників до уніфікованої таксономії податкових органів. Це докорінно змінює архітектуру баз даних підприємства. Діджиталізація ослабляє межі між звітними періодами. Якщо раніше бухгалтерський облік мав яскраво виражений циклічний характер (закриття місяця, кварталу), то сьогодні система моніторингу СМКОР вимагає миттєвої реакції.

Специфіка сфери HoReCa полягає у великій кількості щоденних B2C-транзакцій, наявності підакцизних товарів (алкогольних напоїв) та специфічних місцевих зборів (туристичний збір). Впровадження обов'язкових програмних РРО (ПРРО) вимагає безперервної інтеграції

фронт-офісних систем (POS-терміналів у ресторані, систем управління готелем – PMS) з бек-офісною бухгалтерською програмою (ERP). Наприклад, під час розрахунку гостя за номер та вечерю з алкогольними напоями, ПРРО миттєво фіксує фіскальний чек і передає дані на сервер ДПС. Архітектура обліку підприємства повинна бути налаштована так, щоб ця транзакція автоматично та в режимі реального часу ініціювала низку проведення: визнання доходу, нарахування ПДВ, акцизного податку та туристичного збору, а також калькуляційне списання відповідних запасів (інгредієнтів) зі складу. Будь-яка затримка або ручне (пакетне) перенесення даних з касової системи до облікової створює часовий розрив між даними ДПС та внутрішнім обліком, що підвищує ризик виникнення розбіжностей під час автоматизованого камерального моніторингу.

Організація обліку переходить на повністю електронний документообіг (ЕДО) із використанням кваліфікованих електронних підписів (КЕП). Це позитивно впливає на графіки документообігу – оптимізується час на доставку документів; зміцнюється контрольна функція за документообігом. Це потребує формування надійних електронних архівів первинної документації з високим рівнем кіберзахисту та систематизації [30]. Зміна архітектури обліку безпосередньо впливає на організаційну структуру фінансових підрозділів. Рутинні операції (введення первинних даних, звірка взаєморозрахунків) автоматизуються за допомогою технологій оптичного розпізнавання (OCR) та роботизованої автоматизації процесів (RPA) [2]. При цьому роль бухгалтера зміщується від «реєстратора господарських операцій» до «аналітика даних» та «архітектора бізнес-процесів», який повинен володіти навичками роботи з великими масивами інформації, розуміти логіку алгоритмів податкового контролю та управляти ризиками інформаційної безпеки [23]. Діджиталізація податкового адміністрування фактично нівелює кордони між податковим та бухгалтерським обліком, перетворюючи останній на об'єднаний чинник глобальної цифрової економіки. Архітектура обліку

стає більш прозорою, швидкою, але водночас значно складнішою з технічного погляду.

Представлені трансформаційні процеси є універсальними, які охоплюють не лише комерційний сектор, але й безпосередньо впливають на облік у бюджетних установах, які також зобов'язані адаптувати свої інформаційні системи до єдиних стандартів цифрової взаємодії з ДКСУ та Податковою службою. Процес інтеграції внутрішніх облікових систем із сервісами ДПС супроводжується низкою наслідків для бізнесу (рис. 2).

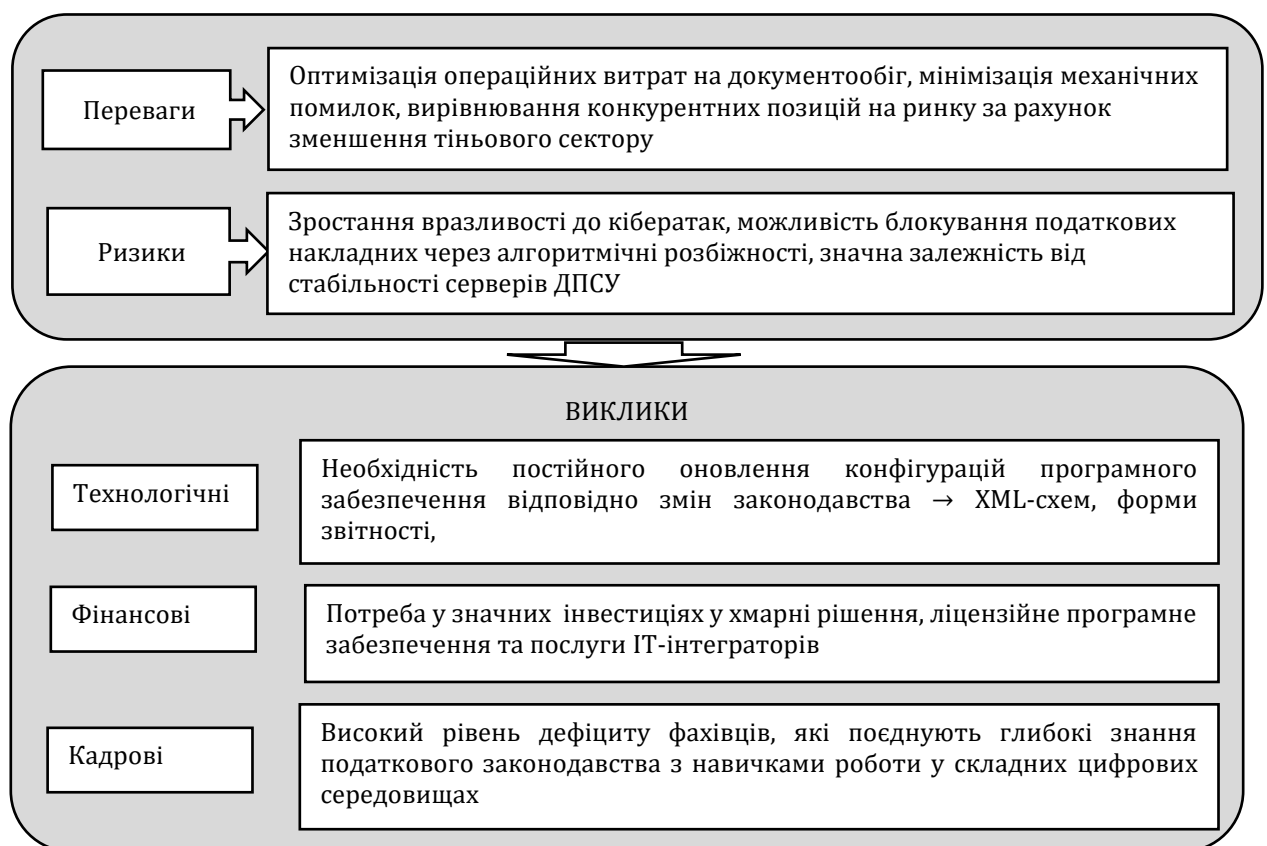


Рис.2. Наслідки впливу на бізнес процесу об'єднання внутрішніх облікових систем із сервісами ДПС

Джерело: сформовано на основі [19, 28, 28]

З метою мінімізації ризиків та максимізації переваг від інтеграції з цифровими сервісами ДПС, керівництву та фінансовим службам підприємств необхідно реалізувати комплексний підхід до оновлення внутрішньої нормативної бази та ІТ-інфраструктури. Ці заходи доцільно згрупувати за

трьома основними напрямками: оптимізація облікової політики та внутрішніх регламентів; трансформація архітектури інформаційної системи; посилення системи внутрішнього контролю та кібербезпеки.

Наказ про облікову політику має бути суттєво розширений положеннями, що впорядковують роботу в цифровому середовищі: модернізація графіка документообігу; адаптація робочого плану рахунків під SAF-T UA; матриця повноважень та КЕП (рис. 3).

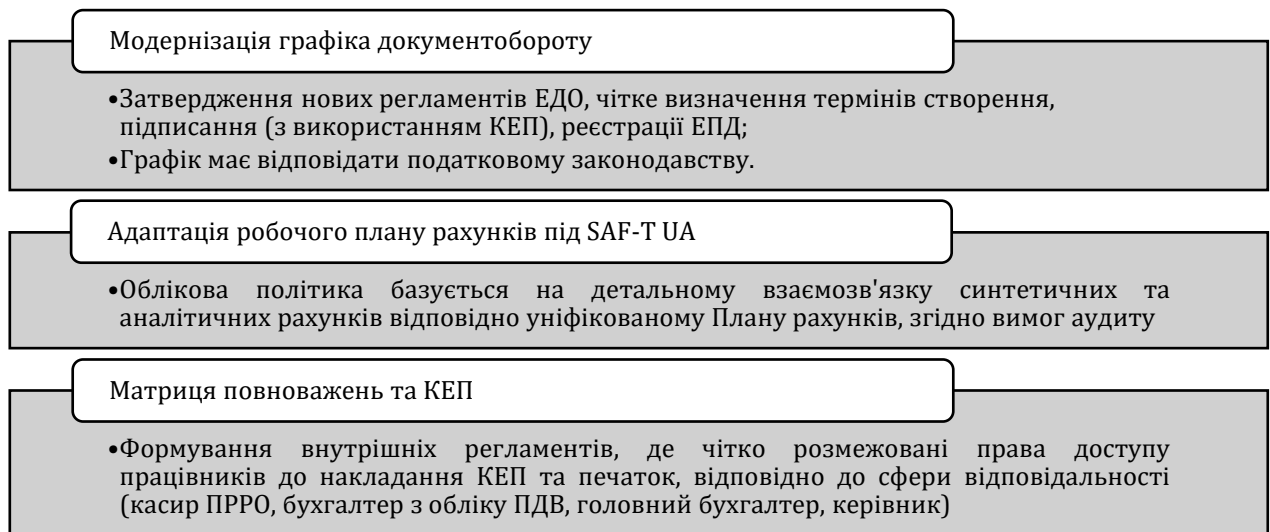


Рис.3. Основні вимоги до формування наказу про облікову політику в умовах діджиталізації бухгалтерського обліку

Джерело: сформовано на основі [12, 31, 25]

Відмова від розрізненого програмного забезпечення на користь комплексних ERP-систем допоможе уникнути розбіжностей між даними POS-терміналів, систем управління складом чи готелем (фронт-офісу) та бухгалтерії (бек-офісу). Архітектура системи включає автоматизований обмін даними з Електронним кабінетом платника та серверами ДПС через API. Це критично важливо для масової реєстрації чеків ПРРО, автоматичного завантаження вхідних податкових накладних та звірки розрахунків з бюджетом. Переведення облікових баз даних у безпечні хмарні сховища для забезпечення цілодобового доступу, стійкості до локальних технічних збоїв та можливості швидкого масштабування обчислювальних потужностей [9].

З точки зору контролю, діджиталізація вимагає зміщення уваги з ретроспективної перевірки на запобіжний моніторинг: автоматизований моніторинг ризиків (СМКОР), забезпечення кібербезпеки. Використання в системі обліку внутрішніх алгоритмів-тригерів, які імітують закономірність податкової системи моніторингу. Така система спроможна автоматично попередити бухгалтера про ризик блокування податкової накладної (наприклад, при «пересорті» номенклатури на вході та виході). Вона також передбачає впровадження суворих протоколів інформаційної безпеки: регулярне автоматичне резервне копіювання (backups) баз даних на географічно віддалені сервери, використання двофакторної автентифікації для доступу до облікових програм та регулярний аудит вразливостей ІТ-інфраструктури. Ефективна організація бухгалтерського обліку в умовах діджиталізації податкового адміністрування недопустима без взаємодії сучасних ІТ-рішень, оновленої методології та високого рівня кваліфікації персоналу. Облікова політика та архітектура інформаційної системи мають еволюціонувати одночасно з розвитком державних цифрових сервісів.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. У результаті проведеного дослідження встановлено важливість діджиталізації податкового адміністрування в Україні, зокрема введення Е-кабінету, СЕА ПДВ, СМКОР, ПРРО та перехід до стандарту SAF-T UA, в частині синергії держави та бізнесу, змінивши податковий контроль із ретроспективного механізму на дієву систему аналізу даних у режимі реального часу.

Визначено, що діджиталізація є рушійною силою модернізації внутрішньої організації бухгалтерського обліку на підприємствах. Облік прогресує від традиційної системи обліку господарських операцій до системи безперервного обліку (Continuous Accounting).

Доведено, що ефективне пристосування бізнесу, зокрема у таких транзакційно-активних сферах як готельно-ресторанний бізнес, недопустима без модернізації ІТ-архітектури. Трансформація облікових систем із цифровими сервісами ДПС потребує негайного переходу на хмарні ERP-

рішення, використання прямих API-шлюзів та припинення використання паперового документообігу.

Встановлено, що цифрове перетворення породжує нове середовище ризиків, передусім у сфері кібербезпеки та комплаєнсу. Для мінімізації цих загроз підприємствам слід комплексно передивитись власну облікову політику: поновити графіки документообігу, адаптувати робочі плани рахунків згідно з вимогами е-аудиту (SAF-T UA), запровадити автоматизовані системи внутрішнього моніторингу податкових ризиків та інвестувати у підвищення аналітичних та IT-компетенцій бухгалтерського персоналу.

Література

1. Digital transformation of tax administration. OECD. 2026. <https://www.oecd.org/en/topics/digital-transformation-of-tax-administration.html>
2. Olusola A., Ajayi-Nifise A., Odeyemi O., et al. The future of accounting: Predictions on automation and AI integration. *International Journal of Science and Research Archive*. 2024. Vol. 11, no. 1. P. 2063–2071. DOI: <https://doi.org/10.30574/ijusra.2024.11.1.0275>.
3. Андросюк Ю. Трансформація податкової системи України в умовах цифровізації. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2025. № 24. С. 167–175. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.24.17>
4. Coman D.M., Ionescu C.A., Duică A., et al. Digitization of Accounting: The Premise of the Paradigm Shift of the Role of the Professional Accountant. *Applied, Sciences*. 2022. No 12(7). Article 3359. DOI: <https://doi.org/10.3390/app12073359>
5. Дикань В.Л., Обруч Г.В., Кузнецов В. Є. Розроблення інструментарію проактивно-інноваційного управління промисловими підприємствами в умовах цифровізації. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2022. № 80. С. 9–21. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.80.286743>
6. Freya A. Digitalization of Tax Administration and its Effect on Compliance. *SSNR*. 2025. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5972138

7. Городецька Т.Є., Руденко С.В., Накісько О. В. Вплив ухилення від сплати податків на економічну безпеку держави. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 3-4. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15102144>

8. Hai B., Shi H., Piao T., Dou Z. Digitalization of Tax Administration and Its Impact on Corporate ESG Performance. *Finance Research Letters*. 2024. Article 105791. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105791>

9. Пазюк А., Слабко Т. Використання комерційних хмарних технологій для обробки даних з державних реєстрів України. Київ : IFES Україна, 2023. 76 с. URL: <https://www.ifesukraine.org/wp-content/uploads/2024/01/ifes-ukraine-the-use-of-commercial-cloud-technologies-for-processing-data-from-state-registers-of-ukraine-1.pdf>

10. Khurram M., Zhang C., Muhammad S. et al. Artificial Intelligence in Manufacturing Industry Worker Safety: A New Paradigm for Hazard Prevention and Mitigation. *Processes*. 2025. Vol. 13, no. 5. P. 1312. DOI: <https://doi.org/10.3390/pr13051312>.

11. Кононенко Л., Гай О. Вплив інноваційних цифрових технологій на організацію і методологію бухгалтерського обліку. *Modern engineering and innovative technologies*. 2022. № 20-02. С. 101–106. DOI: <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2022-20-02-047>.

12. Кругла М. Зміни в обліковій політиці та в облікових оцінках. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-135>.

13. Кулинич М.Б., Матвійчук І.О., Сафарова А.Т., Герасименко Т.О. Діджиталізація обліку, аналізу та оподаткування в системі управління підприємством. *Herald of Lviv University of Trade and Economics Economic sciences*. 2021. № 64. С. 57–63. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-64-10>.

14. Літовка-Деменіна С., Брик С., Остапенко Я. Інформаційні системи у формуванні маркетингових стратегій готельно-ресторанного бізнесу.

Економіка та суспільство. 2025. № 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-32>.

15. Matchuk S., Havrylenko V., Lukanovska I., et al. The evolution of accounting and auditing in the era of digital technologies: the role of cloud services and process automation. *Salud, Ciencia y Tecnología - Serie de Conferencias*. 2024. Vol. 3. DOI: <https://doi.org/10.56294/sctconf2024.1138>.

16. Нагірняк М.Ф. Обліково-аналітичне забезпечення управлінського контролю податковими витратами і податковими зобов'язаннями. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 1(107). С. 120–129. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-1\(107\)-120-129](https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-120-129).

17. Податкове адміністрування 3.0: Від бачення до стратегії. ОЕСР, Париж, 2025. URL: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policyissues/tax-administration/tax-administration-3-0-from-vision-to-strategy.pdf>

18. Орлов І. В. Вплив штучного інтелекту на організацію бухгалтерського обліку та оподаткування підприємства. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 7. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14768343>.

19. Остапенко Я., Даниленко С. Розробка оптимальної стратегії кіберзахисту з використанням методів теорії ігор та оптимізації. *Цифрова економіка зб. матеріалів III Міжнар. науково-практ. конф., м. Київ, 5–6 берез. 2025 р. Київ, 2025*. С. 1048–1051.

20. Патута М., Шматковська Т. Особливості використання та реєстрації РРО та ПРРО в системі розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 81(2). С.58–70. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.058

21. Правдюк М. Вплив процесу діджиталізації на організацію обліку та оподаткування. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. №2(8). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-2\(8\)-45-59](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-2(8)-45-59)

22. Птащенко Л., Добропас А. Використання технології big data при наукових дослідженнях в економіці. *Grail of Science*. 2025. № 59. С. 334–340. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.12.2025.034>

23. Richins G., Stapleton A., Stratopoulos T.C., Wong C. Big Data Analytics: Opportunity or Threat for the Accounting Profession? *Journal of Information Systems*. 2017. Vol. 31, no. 3. P. 63–79. DOI: <https://doi.org/10.2308/isys-51805>.

24. Щербатенко О. Підготовка до електронного аудиту: все, що потрібно знати про впровадження SAF-T. Асоціація ІТ України. 2025. URL: <https://itukraine.org.ua/gotuyemosya-do-e-audit-vse-shho-potribno-znati-pro-vprovadzhennya-saf-t/>

25. Шинкаренко О.М., Гавриленко В.О., Андрусяк В.М. Методологічні принципи формування облікової політики суб'єктів державного сектору: контроль та ефективність. *Економічний вісник Дніпровського технологічного університету*. 2025. № 91. С. 122–131. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/91.122>

26. Sidliar V., Gerchakivsky S., Koss S. Digitalization of tax administration in the context of improving the efficiency of taxation of small and medium-sized businesses. *World of finance*. 2025. No. 4(81). P. 75–88. DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2024.04.075>

27. Державна податкова служба України отримала новий інструмент для контролю онлайн-продажів. Державна податкова служба України. 2025. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/884605.html>

28. Пономарьова Н.А., Лоскоріх Г.Л., Шебештень Е.Г. Аналіз інноваційних підходів до податкового обліку в умовах цифрування економіки. *Наукові записки Львівського університету бізнесу і права*. 2025. № 44. С. 56-66. URL: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1537>

29. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI : станом на 1 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.

30. Про затвердження Порядку роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання : Наказ М-ва юстиції України від 11.11.2014 № 1886/5 : станом на 10 трав. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1421-14#Text>.

31. Zamlynskyi V., Voloshyna O., Stepanenko S. Accounting policy and economic security in the enterprise management system. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2024. Vol. 9, no. 1. P. 56–61. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-9>.

References

1. [OECD (2026), “Digital transformation of tax administration”, available at: <https://www.oecd.org/en/topics/digital-transformation-of-tax-administration.html> (Accessed 24 March 2026).
2. Olusola, A., Ajayi-Nifise, A., Odeyemi, O., Mhlongo, N.Z., Falaiye, T., Elufioye, O.A., Awonuga, K.F. and Nwankwo, E.E (2024), “The future of accounting: Predictions on automation and AI integration”, *International Journal of Science and Research Archive*, vol. 11(1), pp. 2063–2071. DOI: <https://doi.org/10.30574/ijrsra.2024.11.1.0275>.
3. Androsyuk, Y. (2025), “Transformation of the tax system of Ukraine in the context of digitalization”, *Tavriiskyi naukovi visnyk. Seriya: Ekonomika*, vol. 24, pp. 167–175. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.24.17>.
4. Coman, D.M., Ionescu, C.A., Duică, A., Coman, M.D., Uzla, M.C., Stanescu, S.G. and State, V. (2022), “Digitization of Accounting: The Premise of the Paradigm Shift of the Role of the Professional Accountant”, *Applied, Sciences*, vol. 12(7), article 3359. DOI: <https://doi.org/10.3390/app12073359>.
5. Dykan, V.L., Obruch, G.V. and Kuznetsov, V.E. (2022), “Development of a toolkit for proactive and innovative management of industrial enterprises in the context of digitalization”, *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, vol. (80), pp. 9–21. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.80.286743>.
6. Freya, A. (2025), “Digitalization of Tax Administration and its Effect on Compliance”, available at: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5972138 (Accessed 23 March 2026).

7. Gorodetska, T.E., Rudenko, S.V. and Nakisko, O.V. (2024), “The impact of tax evasion on the economic security of the state”, *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk*, vol. 3–4. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15102144>.
8. Hai, B., Shi, H., Piao, T. and Dou, Z. (2024), “Digitalization of Tax Administration and Its Impact on Corporate ESG Performance”, *Finance Research Letters*, article 105791. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.frl.2024.105791>.
9. Paziuk, A. and Slabko, T. (2023), *Vykorystannia komertsiiynykh khmarnykh tekhnolohii dlia obrobky danykh z derzhavnykh reiestriv Ukrainy* [The use of commercial cloud technologies for processing data from state registers of Ukraine. International Foundation for Electoral Systems], IFES Ukraina, Kyiv, Ukraine, available at: <https://www.ifesukraine.org/wp-content/uploads/2024/01/ifes-ukraine-the-use-of-commercial-cloud-technologies-for-processing-data-from-state-registers-of-ukraine-1.pdf> (Accessed 23 March 2026).
10. Khurram, M., Zhang, C., Muhammad, S., Kishnani, H., An, K., Abeywardena, K., Chadha, U. and Behdinan, K. (2025), “Artificial Intelligence in Manufacturing Industry Worker Safety: A New Paradigm for Hazard Prevention and Mitigation”, *Processes*, vol. 13(5), article 1312. DOI: <https://doi.org/10.3390/pr13051312>.
11. Kononenko, L. and Gay, O. (2022), “The impact of innovative digital technologies on the organization and methodology of accounting”, *Modern engineering and innovative technologies*, vol. 20–02, pp. 101–106. DOI: <https://doi.org/10.30890/2567-5273.2022-20-02-047>.
12. Krugla, M. (2024), “Changes in accounting policy and accounting estimates”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-135>.
13. Kulynich, M.B., Matviychuk, I.O., Safarova, A.T. and Gerasymenko, T.O. (2021), “Digitalization of accounting, analysis and taxation in the enterprise management system”, *Herald of Lviv University of Trade and Economics*

Economic sciences, vol. 64, pp. 57–63. DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-64-10>.

14. Litovka-Demenina, S., Bryk, S. and Ostapenko, Y. (2025), “Information systems in the formation of marketing strategies of the hotel and restaurant business”, *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-71-32>.

15. Matchuk, S., Havrylenko, V., Lukanovska, I., Kharkhalis, T. and Ostapenko, Y. (2024), “The evolution of accounting and auditing in the era of digital technologies: the role of cloud services and process automation”, *Salud, Ciencia y Tecnología – Serie de Conferencias*, vol. 3. DOI: <https://doi.org/10.56294/sctconf2024.1138>.

16. Nahirnyak, M.F. (2024), “Accounting and analytical support of management control by tax expenses and tax liabilities”, *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, vol. 1(107), pp. 120–129. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-1\(107\)-120-129](https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-120-129).

17. OECD (2025), “Tax Administration 3.0: From Vision to Strategy”, available at: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policyissues/tax-administration/tax-administration-3-0-from-vision-to-strategy.pdf> (Accessed 23 March 2026).

18. Orlov, I.V. (2025), “The impact of artificial intelligence on the organization of accounting and taxation of an enterprise”, *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk*, vol. 7. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14768343>.

19. Ostapenko, Ya. and Danylenko, S. (2025), “Development of an optimal cyber defense strategy using game theory and optimization methods”, *Tsyfrova ekonomika: zbirnyk materialiv III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [Digital Economy: Conference Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference], Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Kyiv, Ukraine, pp. 1048–1051.

20. Patuta, M. and Shmatkovska, T. (2023), “Peculiarities of the use and registration of RRO and PRRO in the system of development of modern

information and communication technologies”, *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, vol. 81(2), pp. 58–70. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.02.058.

21. Pravdyuk, M. (2023), “The impact of the digitalization process on the organization of accounting and taxation”, *Aktualni pytannia u suchasnii nautsi*, vol. 2(8). DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-2\(8\)-45-59](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-2(8)-45-59).

22. Ptashchenko, L. and Dobropas, A. (2025), “The use of big data technology in scientific research in economics”, *Grail of Science*, vol. 59, pp. 334–340. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.12.2025.034>.

23. Richins, G., Stapleton, A., Stratopoulos, T.C. and Wong, C. (2017), “Big Data Analytics: Opportunity or Threat for the Accounting Profession?”, *Journal of Information Systems*, vol. 31(3), pp. 63–79. DOI: <https://doi.org/10.2308/isys-51805>.

24. Shcherbatenko, O. (2026), “Preparing for an e-audit: everything you need to know about the implementation of SAF-T”, available at: <https://itukraine.org.ua/gotuyemosya-do-e-audit-u-vse-shho-potribno-znati-pro-vprovadzhennya-saf-t/> (Accessed 24 March 2026).

25. Shynkarenko, O.M., Havrylenko, V.O. and Andrusiak, V.M. (2025), “Methodological principles for forming accounting policies of public sector entities: control and efficiency”, *Ekonomichnyi visnyk Dniprovskoho tekhnolohichnoho universytetu*, vol. 91, pp. 122–131. DOI: <https://doi.org/10.33271/ebdut/91.122>.

26. Sidliar, V., Gerchakivsky, S., Koss, S. (2025), “Digitalization of tax administration in the context of improving the efficiency of taxation of small and medium-sized businesses”, *World of finance*, vol. 4(81), pp. 75–88. DOI: <https://doi.org/10.35774/sf2024.04.075>.

27. State Tax Service of Ukraine (2025), “State Tax Service of Ukraine received a new tool for controlling online sales”, available at: <https://tax.gov.ua/media-tsentru/novini/884605.html> (Accessed 24 March 2026).

28. Ponomareva, N.A., Loskorich, G.L. and Shebesten, E.G. (2025), “Analysis of innovative approaches to tax accounting in the context of digitalization of the economy”. *Naukovi zapysky Lvivskoho universytetu biznesu i prava. Scientific notes of the Lviv University of Business and Law*, vol. 44, pp. 56–66, available at: <https://nzlubp.org.ua/index.php/journal/article/view/1537> (Accessed 23 March 2026).
29. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), “Tax Code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (Accessed 23 March 2026).
30. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), “On approval of the Procedure for working with electronic documents in office management and their preparation for transfer to archival storage”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1421-14#Text> (Accessed 23 March 2026).
31. Zamlynskyi, V., Voloshyna, O. and Stepanenko, S. (2024b), “Accounting policy and economic security in the enterprise management system”, *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 9(1), pp. 56–61. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2024-1-9>.

Отримано редакцією журналу / Received: 24.03.26

Прорецензовано / Revised: 04.04.26

Дата публікації / Published: 23.04.26